

Naloge iz makroekonomije

Trg dela II

1. V državi je le eno podjetje, ki proizvaja le eno dobrino. Njegova produkcijska funkcija je:

$$Y = \left(AL_s^{1/2} + L_u^{1/2} \right)^2,$$

kjer je A tehnološka konstanta, L_s je število kvalificiranih delavcev, L_u pa število nekvalificiranih delavcev, ki jih podjetje najame v enem mesecu, pri čemer sta skupini enako veliki ($N_s = N_u = N$) in imata enake preference glede potrošnje in prostega časa, ki jih ponazarja sledeča funkcija koristnosti:

$$U(c, j) = \ln(c) + \theta \ln(j),$$

kjer je θ pozitivna konstanta. Edini vir dohodkov delavcev je njihova plača. Skupini delavcev se med seboj razlikujeta po plači, ki jo dobita: kvalificirani delavci prejmejo w^S , nekvalificirani delavci pa w^U . Vsak mesec imajo delavci na razpolago H ur časa. Tako podjetja kot potrošniki ne morejo vplivati na cene (cene jemljejo kot dane).

- (a) Po kakšnem obsegu kvalificirane oz. nekvalificirane delovne sile bodo povpraševala podjetja? Izrazi relativno povpraševanje po kvalificiranih delavcih glede na nekvalificirane delavce (L_s/L_u) kot funkcijo relativne plače (w^S/w^U) in tehnološke konstante.
  - (b) Poišči relativno ravnotežno plačo (w^S/w^U), če veš, da je število kvalificiranih in nekvalificiranih delavcev enako.
  - (c) Kakšen je učinek tehnološkega napredka (povečanje tehnološke konstante) na razlike v plačah kvalificiranih ter nekvalificiranih delavcev?
  - (d) Predpostavi, da se vedno več ljudi odloči za študij, kar povečuje razmerje med kvalificiranimi ter nekvalificiranimi delavci (L_s/L_u). Kaj se bo zgodilo z relativno plačo (w^S/w^U)?
  - (e) Predpostavi, da je raven tehnologije endogena in je funkcija razmerja med kvalificiranimi ter nekvalificiranimi delavci: $A = \left(\frac{L_s}{L_u} \right)^\beta$, $\beta > 0$. Kaj se bo v tem primeru zgodilo z relativno plačo, če se vedno več ljudi odloči za študij?
  - (f) Recimo, da država vpelje minimalno plačo, pri čemer velja $w_u < w_{min} < w_s$. Določi stopnjo brezposelnosti nekvalificiranih delavcev in plačo kvalificiranih delavcev.
  - (g) Kaj bi se zgodilo, če bi država uvedla minimalno plačo, ki bi bila večja od w_s ?
2. Učinkovitostne plače. Recimo, da imamo reprezentativno podjetje i , ki ima naslednjo produkcijsko funkcijo,

$$\pi_i = A(E_i L_i)^\alpha - w_i L_i,$$

pri čemer je E_i napor, ki ga vložijo delavci. Naj bo napor delavcev odvisen od razlike med plačo, ki jo delavci prejema in rezervacijsko plačo na naslednji način,

$$E_i = (w_i - w_R)^\varepsilon, \quad 0 < \varepsilon < 1.$$

- a. Določi pogoje prvega reda za ta problem maksimizacije dobička, če vemo, da se podjetje odloča tako o plači kot obsegu zaposlenosti. Poleg tega določi povezavo med plačo, ki jo postavi podjetje i v primerjavi z reprezentativnim podjetjem!
- b. Določi ravnotežni obseg brezposelnosti, če je $w_R = (1 - u)\bar{w} + uB$, pri čemer je u stopnja brezposelnosti, tako da je w_R povprečni dohodek, ki ga dobi delavec, če ne dela, B je nadomestilo za brezposelne, $\bar{w}$ pa povprečna plača, ki je enaka w_i , ker so vsa podjetja enaka. Uporabi nadomestitveno razmerje $\beta = \frac{B}{\bar{w}}$!
3. Pogajanja na trgu dela. Predpostavimo, da podjetje proizvaja dobrino z enofaktorsko produkcijsko funkcijo:

$$l_i = q_i^{\frac{1}{\alpha}}, \quad 0 < \alpha < 1$$

pri čemer je l število zaposlenih v podjetju in q je obseg proizvodnje. Naj bo cena končne dobrine enaka 1, torej $p = 1$, tako da je dobiček podjetja:

$$\pi_i = q_i - w_i q_i^{\frac{1}{\alpha}} = l_i^\alpha - w_i l_i.$$

- (a) Določite pogoj prvega reda za optimalni obseg najetega dela za podjetje i , optimalni obseg proizvodnje in maksimalni dobiček! [3 točke]
- (b) Naj bo število delavcev v sindikatu, ki so na voljo podjetju enako $\bar{l}$ in predpostavimo, da se podjetje s sindikatom pogaja glede višine plače. Predpostavimo, da delavci, ki delajo za podjetje zaslužijo w_i , če pa ne, lahko pričakujejo B v obliki nadomestila za brezposelne. Kakšna je bruto in neto funkcija koristnosti (Γ) za delavce? Kaj je zunanja opcija za delavce in kaj za podjetje?
- (c) Zapiši Nashev pogajalski produkt (angl. Nash bargaining product), Ω , in določi pogoje prvega reda za pogajanja, če je γ pogajalska moč sindikata and $1 - \gamma$ pogajalska moč podjetja! Namig: uporabi logaritem Ω ! Določi število brezposelnih delavcev in stopnjo brezposelnih!